

PISA-tutkimus: Suomessa urasuunnittelutaitoja opitaan koulussa

Valtaosa suomalaisnuorista luo perustan urasuunnittelutaidoilleen jo peruskoulussa. Vuosittain noin 5000 perusasteen päättänyttä nuorta jää kuitenkin vaille tutkintoon johtavaa opiskelupaikkaa. Onko sattumaa, että vuoden 2012 PISA-tutkimuksen mukaan samankokoinen joukko ei ole keskustellut yläkoulun aikana opinto-ohjaajan kanssa tai ei muuten ole kokenut oppineensa koulussa mitään urasuunnittelutaitoja?

Urasuunnittelutaitoja, eli kykyä ottaa selvää jatko-opiskelupaikoista tai työmahdollisuuksista, voidaan oppia koulussa tai sen ulkopuolella. Suomessa koulun merkitys urasuunnittelutaitojen oppimisessa on tutkittujen PISA-maiden joukossa suurin. Yksi syy tähän on se, että toisin kuin monissa muissa maissa, Suomessa oppilaanohjaus kuuluu opetussuunnitelmaan ja on tuntijaossa oppilaille pakollinen oppiaine. Kaikilla oppilailla on siis mahdollisuus oppia koulussa urasuunnittelutaitoja, joita he elämässään tarvitsevat. Perusopetukseen sisältyvä oppilaanohjaus onkin aiemmissa kansainvälisissä arvioinneissa todettu Suomen vahvuudeksi.

Osallistuminen ohjauksen työmuotoihin PISA-maiden huippua

PISA-tutkimuksen mukaan suomalaisnuoret ovat osallistuneet aktiivisesti urasuunnittelun eri työmuotoihin koulussa. Niinpä he myös kokevat oppineensa urasuunnittelutaitoja muita tutkittuja maita kattavammin. Urasuunnittelua edistäviä työmuotoja koulussa ovat esimerkiksi keskustelut opinto-ohjaajan kanssa, työelämään tutustuminen (TET), työpaikkavierailut, tutustumiskäynnit jatko-opintopaikkoihin ja vierailut ammatillisen koulutuksen messuilla. On kuitenkin huomattavaa, että

Suomessa oppilaiden väliset erot eri työmuotoihin osallistumisessa ovat kansainvälisesti vertaillen suuria: oppilasjoukossa erottuu hyvin aktiivisia ja hyvin passiivisia alaryhmiä.

66 % on oppinut koulussa valmistautumaan työhaastatteluun

Millaisia taitoja Suomen 9.-luokkalaiset sitten ovat koulussa oppineet? Parhaiten koulussa opitaan etsimään tietoa jatko-opintopaikoista, kirjoittamaan CV tai ansioluettelo ja valmistautumaan työhaastatteluun. Kuitenkin yli 40 prosenttia oppilaista ilmoitti, ettei ole oppinut koulussa työpaikan etsimiseen tai hakemiseen eikä opintojen rahoitukseen liittyviä taitoja. Näissäkin taidoissa koulun merkitys oli kuitenkin selkeästi suurempi kuin koulun ulkopuolella tapahtuvan toiminnan.

Opituissa urasuunnittelutaidoissa ei Suomessa juurikaan ollut eroja koulujen välillä tai koulun opetuskielen, oppilaiden sosiaalisen tai maahanmuuttajataustan suhteen. Tytöt ilmoittivat oppineensa taitoja jonkin verran poikia useammin koulussa, mutta ero sukupuolten välillä ei ollut merkittävä. Erot saman koulun oppilaiden välillä olivat huomattavasti suurempia kuin erot eri koulujen välillä.

70 % on oppinut koulussa etsimään tietoa jatko-opintopaikoista

Kohtaako ohjaus siitä eniten hyötyvät?

Mutta entä ne 5000 nuorta – lähes 10 % ikäluokasta – jotka mahdollisesti ovat syrjäytymisvaarassa? Likimain sama osuus PISA 2012 -kyselyyn vastanneista ei oman ilmoituksensa mukaan ollut keskustellut opinto-ohjaajan kanssa koko yläkoulun aikana. He eivät kokeneet oppineensa koulussa urasuunnittelutaitoja, toisin kuin heidän opinto-ohjaajan kanssa keskustelleet ikätoverinsa. Vaikka TET on osa oppilaanohjauksen opetussuunnitelmaa, noin kolmasosa 9.-luokkalaisista ilmoitti, ettei ollut osallistunut työharjoitteluun.

10 % nuorista syrjäytymisvaarassa

Tätä ohjaukseen osallistumattomien oppilaiden ryhmää luonnehtii poikien suuri osuus, keskimääräistä vähäisempi sinnikkyys ja opiskelumotivaatio, negatiivisempi suhtautuminen ongelmanratkaisuun, negatiivisempi asenne koulutyöskentelyyn ja omiin oppimistuloksiin, huonommat opettaja-oppilas-suhteet sekä koettu ulkopuolisuus koulun toiminnasta.

Tutkimustulosten mukaan opetussuunnitelmaan liittyvä ohjaus näyttää ennaltaehkäisevän syrjäytymistä. Kannattaisi kuitenkin selvittää tarkemmin, kohtaako ohjaus kaikki syrjäytymisvaarassa olevat oppilaat. Lisäksi tarvittaisiin tutkimustietoa siitä, missä määrin perusopetusta koskevaan lainsäädäntöön kirjattu oppilaan subjektiivinen oikeus saada riittävää ohjausta todella toteutuu Suomessa. Ennen kaikkea tarvitaan koulun kyvykkyyttä tunnistaa ja ottaa huomioon syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ja tehostaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä nuorten osallisuuden vahvistamiseksi.

Vuoden 2012 PISA-tutkimuksessa 22 osallistujamaata kysyi oppilailta heidän urasuunnittelutaitojensa kattavuutta ja missä he ovat oppineet niitä. Suomessa kyselyyn vastattiin peruskoulun 9. luokan kevätlukukaudella, jolloin nuorilla pitäisi olla käsitys siitä, mitä he koulun jälkeen tekevät.

Raimo Vuorinen ja Kari Nissinen

Miten tehostaa urasuunnittelutaitojen oppimista ja ohjausta koulussasi koko henkilöstön yhteistyönä?

Kohtaako koulusi ohjaus siitä mahdollisesti eniten hyötyvät?

Kommentoi sivun alalaidassa olevan linkin kautta!

Raimo Vuorinen (oik.) työskentelee **Koulutuksen tutkimuslaitoksella** projektipäällikkönä koulutus ja työelämä -painoalueella. Vuosina 2007–15 hän johti EU:n jäsenmaiden yhteistyötä ohjauksen kehittämisessä **ELGPN**-verkoston koordinaattorina. Lisäksi hän on ohjausalan kansainvälisen keskusjärjestön (**IAEVG**) varapresidentti.

Kari Nissinen työskentelee yliopistotutkijana **Koulutuksen tutkimuslaitoksella**. Hän toimii tilastollisten menetelmien asiantuntijana ja vastaa mm. kansainvälisten arviointiaineistojen (**PISA**, **PIRLS**, **TIMSS**, **PIAAC** ym.) kvantitatiivisista analyyseistä.

Kirjoitus pohjautuu Raimo Vuorisen, Kari Nissisen ja Richard Sweetin artikkeliin Oppilaiden urasuunnittelutaidot, ks. **Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:6**.

Lähetä palautetta kirjoittajille: raimo.vuorinen@jyu.fi, kari.nissinen@jyu.fi